

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 2015

Sisältää perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015

Perusteen nimi	Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015
Määräyksen diaarinumero	57/011/2015
Korvattavat määräykset	19/011/2014 14/011/2009
Voimaantulo	01.08.2016
Pdf luotu	14.01.2026

Sisältö

1.	Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat	1
2.	Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma.....	3
3.	Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	4
3.1.	Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- tai perusopetuksen kanssa	4
3.2.	Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	5
3.2.1.	Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus	5
3.2.2.	Oppilaan oman äidinkielen tukeminen	6
3.2.3.	Muut kielet	6
3.3.	Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	6
4.	Toimintakulttuuri	8
4.1.	Oppimisympäristöt ja työtavat.....	8
4.2.	Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet	9
5.	Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen.....	10
6.	Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki	11
6.1.	Opetuksen eriyttäminen	11
6.2.	Kodin ja koulun yhteistyö	12
6.3.	Opiskeluhoolto	13
6.4.	Oppilaanohjaus	13
6.5.	Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämistä ja niihin liittyvistä menettelytavoista	14
7.	Oppilaan arviointi.....	16
8.	Todistukset	17
9.	Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana	18
10.	Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus	19

1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta ja perusopetuksessa järjestettävästä valmistavan opetuksen lisäopetuksesta. Edellä mainittua opetusta järjestetään sellaiselle ulkomaalaistaustaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa¹. Tässä asiakirjassa perusopetukseen valmistavaan opetukseen esiopetuksessa osallistuvasta lapsesta käytetään termiä oppilas.

Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen/ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurisen taustan tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa. Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen/ ruotsin kielen taito, oppilaan ikätaso ja oppimisedellytykset sekä oppilaan mahdollinen aikaisempi varhaiskasvatukseen ja/tai esiopetukseen osallistuminen tai koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta. Jos oppilaan arvioidaan tarvitsevan erityisen vahvaa opetuskielen taidon tukea valmistavan opetuksen vähimmäistuntimäärän täyttymisen jälkeen, hänet voidaan ohjata perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen².

Perusopetuslain (20a §, 30 §) mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Perusopetukseen valmistavaa opetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. (Perusopetuslaki 3a §) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt (Perusopetuslaki 20b §) luovat pohjan myös perusopetukseen valmistavalle opetukselle.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- /ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Paikalliset tarkennukset

Opetuksen järjestäjän perusopetuksen opetuskieli on suomen kieli. Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestämisestä päätetään lukuvuosittain tarpeen mukaan.

Oppilaan valmistavaan opetukseen ohjaamisesta sovitaan oppilaan kielitaidon ja aiemman koulutaustan perusteella yhteistyössä huoltajien kanssa.

¹ Perusopetuslaki 5 §

² Perusopetuslaki 5 §

Opetusta annetaan perusopetuksen työpäivinä vähintään perusopetukseen valmistavan opetuksen perusteiden tuntimääriä vastaavasti.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta voidaan järjestää joko inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä tai ryhmämuotoisesti valmistavan opetuksen erillisessä ryhmässä.

Inklusiivinen valmistava opetus on tarkoitettu ensisijaisesti niille oppilaille, jotka osaavat jo jonkin verran suomea, mutta tarvitsevat tukea sanavaraston laajentamisessa, oppiaineiden keskeisten käsitteiden hallinnassa, oman ilmaisun vahvistamisessa, tekstitaitojen harjoittelussa ja muissa opiskeluvalmiuksissa. Inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa oppilas opiskelee eri oppiaineita tuetusti ikätasoaan vastaavassa perusopetuksen ryhmässä oman opinto-ohjelmansa mukaisesti.

Ryhmämuotoista valmistavaa opetusta järjestetään erillisissä opetusryhmissä juuri maahan muuttaneille oppilaille. Erillisen valmistavan opetuksen ryhmän oppilasmäärän kokosuositus on kymmenen oppilasta. Ryhmämuotoisen valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan heidän ikätasoaan vastaaviin perusopetuksen opetusryhmiin oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmien perustamisesta päättää opetuksen järjestäjä.

2. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, [valtioneuvoston asetuksessa \(422/2012\)](#) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014](#).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa kuvataan:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- integraatio esi- tai perusopetukseen ja yhteistyö esi- tai perusopetuksen kanssa valmistavan opetuksen aikana ja oppilaan siirtyessä esi- tai perusopetukseen
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Paikalliset tarkennukset

Tämä perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma sisältää perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä opetuksen järjestäjän perusopetukseen valmistavan opetuksen tarkennukset. Tarkennuksissa on osittain käytetty lähteenä Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita sekä Pohjois-Karjalan maakunnallista perusopetuksen opetussuunnitelmaa.

Esiopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen tarkennuksissa on osittain käytetty lähteenä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita ja Pohjois-Karjalan maakunnallista opetussuunnitelmaa.

Pohjois-Karjalan koulujen omat toiminnalliset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat koskevat myös perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Tätä perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa noudatetaan 1.8.2026 alkaen.

3. Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1. Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- tai perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen/ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan, sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten.

Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Opetus on kielitietoista. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Esiopetusikäisten perusopetukseen valmistavassa opetuksessa keskitytään esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden sisältöihin ja oppimiskokonaisuuksiin.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon oppilaiden ikä, opiskeluvalmiudet ja tausta. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuurinen tausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää opettävien sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Jos oppilaalla on mahdollisuus osallistua perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetukseen, voidaan myös tällä opetuksella edistää esimerkiksi oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, jos perusopetuksen järjestäjä tämän mahdollistaa. Valmistavan opetuksen päätyttyä oppilas siirtyy perusopetukseen, jossa hän voi tarpeen mukaan opiskella myös perusopetuksessa järjestettävässä valmistavan opetuksen lisäopetuksessa ja/tai edetä opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain.

Yhteistyö esi- tai perusopetuksen kanssa on valmistavan opetuksen aikana ensiarvoisen tärkeää eri oppiaineiden tai oppimiskokonaisuuksien opiskeluun integroinnissa ja oppilaiden osallisuuden vahvistamisessa. Erityisesti ryhmämuotoisessa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että valmistavan opetuksen oppilaat tulevat osaksi koulu yhteisöä.

Paikalliset tarkennukset

Valmistava opetus on alusta lähtien kieli- ja kulttuuritietoista. Suomen kielen opetuksen ohella opetusta annetaan perusopetuksen oppiaineissa oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Oman opinto-ohjelman laatimisessa ja opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaan ikä ja opiskeluvalmiudet. Tavoitteena on myös kartoittaa oppilaan aiemmat tiedot ja taidot eri oppiaineissa. Opetuksessa keskitytään niihin oppisisältöihin, joiden hallinta on tarpeen oppilaan siirtyessä perusopetukseen. Yläkouluikäisten valmistavan opetuksen keskeinen tavoite on luoda edellytykset päättövaiheen opiskelulle sekä ohjata nuorta jatko-opintoihin suuntautumisessa ja ammatin valinnassa.

Valmistavan opetuksen aikana oppilas osallistuu myös perusopetuksen oppitunneille. Integroinnin tavoitteena on vahvistaa oppilaan opiskeluvalmiuksia, edistää opetuskielen taitoa sekä eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista. Integrointi perusopetukseen järjestetään oppilaan vahvuudet, lähtökohdat ja oppimisvalmiudet huomioiden. Integroinnin voi aloittaa jo valmistavan opetuksen alussa. Varhainen integrointi edistää kielen oppimista, auttaa kotoutumaan kouluyhteisön jäseneksi ja saamaan suomenkielisiä kavereita. Integrointi suunnitellaan yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien ja esihenkilön kanssa.

Valmistavan opetuksen päättyessä oppilas siirtyy perusopetukseen. Siirtymää tuetaan tarvittaessa tiedonsiirrolla, josta vastaa valmistavan opetuksen opettaja. Nivelvaiheen tiedonsiirtoon osallistuvat oppilas ja hänen huoltajansa sekä tuleva opettaja. Tarvittaessa kuullaan muita opettajia tai opiskeluhuollon asiantuntijoita. Perusopetuksen päättövaiheessa Suomeen muuttaneen oppilaan osalta tapaamiseen kutsutaan tarvittaessa lisäksi oppilaanohjaaja.

Kouluyhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Yhteisön jäsenten tulee tulla kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että valmistavan opetuksen oppilaat ovat osa kouluyhteisöä ja kokevat kuuluvansa siihen.

3.2. Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.2.1. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden tavoitteena on kehittyvä peruskielitaito (viite Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen lähtökohtana ovat oppilaalle koulussa ja arjessa merkitykselliset tekstilajit ja kielenkäyttölanteet. Niiden avulla tarkastellaan kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä. Vuorovaikutustilanteita mallinnetaan, pohjustetaan ja harjoitellaan yhdessä opettajan ja vertaisten tuella.

Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille.

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan varhaiskasvatukseen ja/tai esiopetukseen osallistuminen ja koulunkäyntihistoria ja hänen jo mahdollisesti hallitseman suomen/ ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen/ ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Paikalliset tarkennukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on kehittyvän peruskielitaidon taso A.2.

Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden (puhumisen, ymmärtämisen, lukemisen, kirjoittamisen sekä sanaston ja rakenteiden) sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Opetus perustuu jatkuvaan oppilaan kielen kehityksen seurantaan ja arviointiin. Kielitaidon kehittymistä seurataan [Kehittyvän kielitaidon asteikolla](#) (suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus) ja yläkoulun valmistavan opetuksen pedagogisella [VOITTO-työvälineellä](#). VOITTO-työväline tuottaa opettajille tietoa oppilaiden tekstitaitojen kehittymisen seuraamiseen, arviointiin ja tukemiseen.

Kielitaidon arviointiin otetaan käyttöön Opetushallituksen laatima kielitaidon arviointityöväline.

3.2.2. Oppilaan oman äidinkielen tukeminen

Oppilaan oman äidinkielen tukemisen tavoitteena on vahvistaa ja edistää äidinkielen osaamista, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä osaaminen luo edellytyksiä myös suomen/ruotsin kielen oppimiselle.

Jos oppilaalla on mahdollisuus osallistua perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetukseen, opetus noudattaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen ja muiden tahojen kanssa.

Paikalliset tarkennukset

Valmistavassa opetuksessa tuetaan monikielisyyden kehittymistä. Perheiden tapaamisessa keskustellaan oman äidinkielen merkityksestä ja mahdollisuuksista kehittää omaa äidinkieltä uudessa kieliympäristössä. Perheitä kannustetaan vaalimaan omaa äidinkieltä ja kulttuuriaan.

Oppilas voi osallistua perusopetusta täydentävään oman äidinkielen opetukseen, mikäli opetusta järjestetään kyseisessä kielessä. Kunnat voivat tehdä yhteistyötä opetuksen järjestämisessä. Huoltajat vastaavat oppilaan kuljetuksesta ja osallistumisesta oman äidinkielen oppitunneille.

Oman äidinkielen kehittymistä voidaan tukea yhteistyöllä kirjaston kanssa. Oppilaita kannustetaan lukemaan omankielistä kirjallisuutta ja tutustumaan monipuoliseen tekstimaailmaan.

3.2.3. Muut kielet

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Paikalliset tarkennukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilas opiskelee vieraita kieliä opinto-ohjelmansa mukaisesti. Oppilasta rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä rinnakkain kouluarjessa.

Valmistavassa opetuksessa opetetaan vieraana kielenä yleensä englantia. Kun oppilas on siirtynyt valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen, hänellä on sama kielivalintamahdollisuus kuin muillakin.

3.3. Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan mahdolliset aikaisemmat opinnot ja tuleva perusopetuksen vuosiluokka. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kullekin oppiaineelle ominaiset tekstit ja niiden tyypilliset piirteet ja käyttötilanteet sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistaminen. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet ja sisällöt valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä. Lähtökohtana suunnittelulle ovat esiopetukselle asetetut tavoitteet tai perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja vuosiluokkien välisten siirtymävaiheiden kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet. Eri tiedonalojen tekstitaitojen opetuksessa on tarkoituksenmukaista tehdä yhteistyötä perusopetuksen kanssa.

Valmistavassa opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota matemaattisen osaamisen vahvistamiseen, jotta oppilaalla on riittävä perusta matematiikan opiskeluun perusopetuksessa valmistavan opetuksen jälkeen. Keskeistä on tukea oppilaan lukumääräisyyden tajun, matemaattisten suhteiden ymmärtämisen, laskemisen taitojen ja aritmeettisten taitojen hallintaa.

Oppilaan äidinkieltä tai muuta aiempaa opiskelukieltä voidaan hyödyntää eri tiedonalojen sisältöjen oppimisen tukena. Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä opinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista eri tiedonalojen sisältöjä opiskeltaessa.

Paikalliset tarkennukset

Perusopetukseen valmistava opetus on kielitietoista ja siinä painotetaan eri tiedonalojen tekstityyppeihin tutustumista sekä sanavaraston kartuttamista. Opetuksen sisältöjä valitaan siten, että ne tukevat perusopetukseen siirtymistä ja/tai jatko-opintoja.

Oppiaineiden sisältöjä opetetaan sekä valmistavan opetuksen ryhmässä että perusopetuksen ryhmässä oppilaan koulutaustan ja suomen kielen taidon mukaan. Kaikki opetushenkilöstön jäsenet ovat oman tiedonalansa kielen opettajia ja kielenkäytön malleja.

Kielitietoinen opettaja

- ymmärtää, että sisältöjen ja kielen opetukset liittyvät erottamattomasti toisiinsa
- havainnoi oman opetuksensa kieltä ja opetettavan oppiaineen kieltä
- tekee oppilaat tietoisiksi oppiaineen kielen erityispiirteistä
- ymmärtää, että tekstitaitojen (tekstien tulkinta, analysointi, arviointi ja tuottaminen) luonnollinen oppimisympäristö on kunkin oppiaineen opetus eli niitä opetetaan kaikissa oppiaineissa
- rakentaa vuorovaikutusta, joka takaa kaikkien oppilaiden osallisuuden
- ymmärtää, että opiskeltavien asioiden jäsentäminen, selittäminen oppilaille ja oppimista tukevien aktiviteettien luominen on opettajuutta
- pitää kiinni opetuksen eettisyydestä eli pyrkii oikeudenmukaiseen opetukseen, jossa hyvin ja huonommin menestyvien oppilaiden välinen kuilu olisi mahdollisimman pieni tavoitteista tinkimättä.

4. Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuurisista taustoista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014](#). Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat keskeinen osa myös perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria.

Paikalliset tarkennukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri perustuu Pohjois-Karjalan maakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman toimintakulttuurin periaatteisiin. Toimintakulttuuri tukee oppilaan kasvua, oppimista, hyvinvointia ja kotoutumista sekä osallisuutta ja yhdenvertaisuutta koulu yhteisössä. Valmistavassa opetuksessa turvallisen ja vuorovaikutteisen toimintakulttuurin luominen on erityisen tärkeää. Oppiminen voi alkaa, kun oppilas kokee olevansa turvassa.

Opetuksessa vahvistetaan yhteisöllisyyttä siten, että oppilas tuntee kuuluvansa koulu yhteisöön yhdenvertaisena jäsenenä ja kokee, että hänen toiminnallaan on merkitystä. Toimintakulttuurin lähtökohdaksi on inklusiivisuus, jossa kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Jokaisen oppilaan pitäisi saada päivittäin kokea, että hän osasi jotain, hän sai vaikuttaa siihen mitä tehtiin, ja että hänestä välitetään. Oppilaita ohjataan ensisijaisesti positiivisen ja kannustavan palautteen avulla.

Valmistava opetus on kielitietoista, pedagogisesti joustavaa ja eriyttävää, ja se tukee oppilaan yksilöllistä oppimispolkua valmistavasta opetuksesta perusopetukseen yhteistyössä huoltajien ja tarvittavien verkostojen kanssa.

4.1. Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta tai esiopetusta ja koulussa tai esiopetusyksikössä vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat oppivat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoja, jotka ovat monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintäteknologista osaamista ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä.

Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Paikalliset tarkennukset

Valmistavassa opetuksessa hyödynnetään monipuolisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota toiminnalliseen oppimiseen ja liikunnalliseen elämäntapaan. Opintoretket edistävät kotoutumista ja paikallistuntemusta. Oppimisessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaan valmiuksien mukaan.

4.2. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen/ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tai esiopetuksen oppimiskokonaisuuksien tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen/ ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen/ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Paikalliset tarkennukset

Valmistavassa opetuksessa suomen kielen opiskelu yhdistyy luontevasti muiden oppiaineiden opiskeluun. Muiden oppiaineiden sisältöjä opiskellaan soveltuvin osin, mikä tukee monialaisten kokonaisuuksien opiskelua ja mahdollistaa opiskelun eheyttämisen yli oppiainerajojen. Opiskeltavia kokonaisuuksia tarkastellaan oppilaan elämän kannalta merkityksellisistä näkökulmista, mikä antaa oppilaalle aineksia oman maailmankuvansa jäsentämiseen, tarkasteluun ja laajentamiseen.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet suunnitellaan niin, että ne tukevat sekä suomen kielen omaksumista että muiden oppiaineiden oppimista ja toisaalta tukevat oppilaiden kotoutumista. Oppilaat osallistuvat monialaisten oppimiskokemusten suunnitteluun. Valmistavan opetuksen oppilaat voivat osallistua oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen myös perusopetuksen monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin.

5. Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma.

Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet tai oppimiskokonaisuudet, ja niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi esi- tai perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Mikäli oppilas on ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tullut tai muu maahanmuuttajalapsi tai -nuori, jolle laaditaan kotoutumisen edistämiseksi annetun lain (681/2023) mukainen kotoutumissuunnitelma, voi oppilaan oma opinto-ohjelma olla osa sitä.

Paikalliset tarkennukset

Oppilaan oman opinto-ohjelman laatii valmistavan opetuksen opettaja yhteistyössä huoltajien sekä muiden oppilasta opettavien kanssa. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset selvitetään ja otetaan huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla.

Opinto-ohjelmaa tarkistetaan säännöllisin väliajoin ja tarvittaessa oppilaan edistymisen perusteella. Opinto-ohjelma on sähköisessä muodossa Wilma-järjestelmässä. Se on salassa pidettävä. Opinto-ohjelma toimitetaan valmistavan opetuksen jälkeen vastaanottavaan kouluun.

6. Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälisiä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Nämä on kuvattu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 7³ ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 5⁴. Opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä opiskeluhuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

Paikalliset tarkennukset

Valmistavassa opetuksessa oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan muun muassa

- oppilaiden hyvinvoinnista huolehtimista kokonaisvaltaisesti
- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän edellytykset, tarpeet ja vahvuudet
- oppilaan huoltajien ja oppilaiden kanssa työskentelevien henkilöiden hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena: kodin ja koulun yhteistyö, koululäsnäolo, kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen.

Oppilaan kouluhistoria ja mahdollinen aikaisempi tuen tarve selvitetään huoltajien ja opiskeluhuollon yhteistyönä. Tuen tarpeen arvioinnissa tulee huomioida mahdolliset oppimisvaikeudet, kehittyvä suomen kielen taito ja mahdollinen työskentelytaitojen harjaantumattomuus. Tuen järjestelyitä ohjaa lapsen etu.

6.1. Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta.

Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa oppilaan kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen.

³ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

⁴ Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdollisia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen/ruotsin kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen/ruotsin kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta.

Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineiden syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisen vaikeudet on tärkeää selvittää, jotta tuen tarve voidaan tunnistaa ja antaa tukea oikea-aikaisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen ja oppimisen tueksi tarjotaan tarvittavia fyysisiä ja digitaalisia oppimisen apuvälineitä.

Paikalliset tarkennukset

Jokaiselle oppilaalle laadittavassa henkilökohtaisessa opinto-ohjelmassa kuvataan opiskeltävien sisältöjen ja opetusjärjestelyjen eriyttäminen.

6.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun tai esiopetuksen yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohdaksi on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Tulkkauspalvelun käyttäminen on tarpeellista, jos perheiden kannalta tärkeiden asioiden välittämiseen ei ole yhteistä kieltä. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä tarvittaessa oppilaan jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Paikalliset tarkennukset

Perusopetuksen valmistavassa opetuksessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle. Kodin ja koulun toimiva yhteistyö tukee lapsen kasvua ja perheen kotoutumista. Huoltajia ohjataan käyttämään Wilma-järjestelmää kodin ja koulun välisessä viestinnässä.

Huoltajatapaamisia järjestetään tarpeen mukaan, erityisesti valmistavan opetuksen alussa, oppilaan opinto-ohjelmaa laadittaessa ja valmistavan opetuksen päätteeksi.

Huoltajille kerrotaan kouluun ja opetukseen liittyvistä asioista suomalaisessa yhteiskunnassa, koulussa ja ryhmässä sekä yhteistyön ja tiedonvaihdon tärkeydestä. Huoltajille avataan opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja käytännön järjestelyjä. Heille annetaan tietoa oppilaan edistymisestä opetuksen aikana.

Kodin ja koulun yhteistyössä käytetään tarvittaessa tulkkauspalveluita kunnan erillisen ohjeistuksen mukaisesti. Viestinnässä ja tiedottamisessa kiinnitetään huomiota selkeyteen. Viestinnässä kodin kanssa painotetaan kannustavan palautteen merkitystä, jolloin huoltaja voi tukea omalta osaltaan lapsensa oppimista ja koulunkäyntiä.

6.3. Opiskeluhoolto

Näissä perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhoolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu tai esiopetusyksikkö. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022, 1 §).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoollissa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014).

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan opiskeluhooltoon (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013, 9 §). Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön.

Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien esiopetus- tai kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskeluhooltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §). Opiskeluhooltopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat (terveydenhuoltolaki 378/2022, 15a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022, 9 §).

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoolltoa. Opiskeluhoolltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989).

Opiskeluhoolltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022, 3 §), kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Opiskeluhoolltotyössä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkkaukspalveluista.

Opiskeluhoollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. Tiedottamisen ymmärrettävyys on tärkeä varmistaa.

Paikalliset tarkennukset

Perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat samat yksilöllisen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon järjestämisen periaatteet ja oppilaat on oikeutettu samoihin opiskeluhoollon palveluihin kuin kunnan perusopetuksen oppilaat. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoolltosuunnitelmana toimii opetuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelma. Yksilökohtaisessa opiskeluhoolltotyössä käytetään tarvittaessa tulkkaukspalveluita erillisen ohjeistuksen mukaisesti. Opiskeluhoollolossa toimitaan tarvittaessa yhteistyössä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen Siun soten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden, kunnan kotoutumispalveluiden ja mahdollisen alueen vastaanottokeskuksen kanssa.

6.4. Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisen vaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Paikalliset tarkennukset

Valmistavan opetuksen oppilaanohjausta toteutetaan soveltamalla Pohjois-Karjalan maakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelmassa ja ohjaussuunnitelmassa kuvattua ohjaustoimintaa. Ohjaus voi olla sekä ryhmämuotoista että yksilöllistä ohjausta.

Valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilasta ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja toiminnastaan oman ryhmänsä ja kouluyhteisönsä jäsenenä. Ohjauksella vahvistetaan oppilaan itseluottamusta, ryhmässä toimimisen ja oppimaan oppimisen taitoja ja arjen hallintaa. Ohjauksella tuetaan myös kotoutumista ja sopeutumista arkeen ja suomalaiseen yhteiskuntaan.

Ohjaukseen kiinnitetään erityistä huomiota siirtymissä ja opintojen nivelvaihekohtaisissa. Tavoitteena on tukea oppilasta siirtymässä perusopetukseen ja myöhemmin toisen asteen opintoihin.

6.5. Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustieteiden ja erilaisia kurinpidollisia keinoja. Kasvatustieteiden ja kurinpidollisissa noudatettavasta menettelytavoista säädetään perusopetuslaissa.

Kasvatustieteiden tutkimus on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Tutkimuksen tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinoja tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatustieteiden keinoja käytetään. Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen

laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustieteiden ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Paikalliset tarkennukset

Kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisessä ja niihin liittyvissä menettelytavoissa noudatetaan Pohjois-Karjalan maakunnallista perusopetuksen opetussuunnitelmaa sekä kuntakohtaista Perusopetuksen kasvatuksellisten toimien, kurinpidollisten keinojen ja turvaamistoimien suunnitelmaa.

Kasvatustieteiden ja kurinpitomenettelyissä huomioidaan oppilaan kielitaito ja mahdollistetaan oppilaan kuulluksi tuleminen. Valmistavan opetuksen kurinpidollisissa toimissa korostetaan kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja tuetaan huoltajien kasvatustyötä uudessa kulttuuriympäristössä.

7. Oppilaan arviointi

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan valmistavan opetuksen aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu monipuoliseen havainnointiin ja eri menetelmin kerättyihin näyttöihin valmistavan opetuksen aikana ja sen päättyessä. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Paikalliset tarkennukset

Valmistavan opetuksen alussa opettaja arvioi oppilaan lähtötason oman opinto-ohjelman laatimiseksi. Oppilaantuntemuksen lisääntymisen myötä opinto-ohjelmaa tarkennetaan. Oppimisen edistymistä arvioidaan oppilaalle laaditun oman opinto-ohjelman ja valmistavan opetuksen yleisten tavoitteiden mukaisesti. Oppilaan arvioivat häntä opettavat opettajat jatkuvan havainnoinnin ja monipuolisten näyttöjen perusteella. Oppimisen arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taito.

Valmistavan opetuksen oppilaan arviointi on sanallista.

8. Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö.

Paikalliset tarkennukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan perusopetukseen valmistavan opetussuunnitelman perusteiden mukainen osallistumistodistus.

9. Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi suorittaa valmistavan opetuksen aikana jonkin oppiaineen vuosiluokan oppimäärän tai jonkin oppiaineen koko oppimäärän osallistumalla perusopetuslaissa tarkoitettuun erityiseen tutkintoon.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin.

Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Paikalliset tarkennukset

Erityisen tutkinnon laativan opettajan on hyvä olla tietoinen oppilaan mahdollisista aiemmista opinnoista. Opetushallituksen ohjeistuksen mukaan oppilas ohjataan mahdollisuuksien mukaan perusopetuksen ryhmään, jossa hänen osaamistaan on mahdollista arvioida. Opettaja voi antaa oppilaalle lisäksi itsenäisesti suoritettavia oppimistehtäviä, joita hän tekee kotona tai valmistavan opetuksen ryhmässä ja jotka opettaja arvioi. Näin voidaan toimia myös silloin, jos oppilaalle ei voi osoittaa sopivaa perusopetuksen ryhmää.

10. Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus

Paikalliset tarkennukset

Kunta voi järjestää perusopetuksessa annettavaa valmistavan opetuksen lisäopetusta sellaiselle maahanmuuttotaustaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa. Opetus on tarkoitettu niille oppilaille, jotka ovat siirtymässä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, mutta joilla ei ole riittävästi opetuskielen peruskielitaitoa. Valmistavan opetuksen lisäopetukseen ohjataan oppilaita, joiden kielitaito on kehittyvän alkeiskielitaidon (A1) tasolla tai joiden koulunkäyntihistoria on vähäinen. Tarve lisäopetukseen arvioidaan pääsääntöisesti valmistavan opetuksen loppuvaiheessa opettajien yhteistyönä. Arviointi kohdistuu opetuskielen peruskielitaitoon ja eri oppiaineiden tiedonalojen kielen hallintaan.

Lisäopetusta voidaan antaa enintään vuoden ajan, ja oppilaan tarve opetukseen arvioidaan säännöllisesti. Oppilas etenee vuosiluokkansa tavoitteiden mukaisesti, ja arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen arviointiperiaatteita. Opetus voidaan päättää, kun oppilas ei enää tarvitse lisätukea.

Opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan peruskielitaitoa sekä eri oppiaineiden tiedonalojen kielen hallintaa. Opetus on kielitietoista: siinä tarkastellaan oppiaineille ominaisia tekstejä, harjoitellaan niiden ymmärtämistä ja tuottamista sekä kehitetään oppiainekohtaista sanavarastoa.

Oppilaalle voidaan laatia opintoja varten suunnitelma, jossa määritellään lisäopetuksen tavoitteet ja sisällöt. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja opettajien kanssa. Opetusta voidaan toteuttaa samanaikais- ja yhteisopetuksena, pienryhmissä, erillisinä lisätunteina tai henkilökohtaisena ohjauksena. Koulussa voidaan nimetä vastuuopettaja koordinoimaan opetuksen järjestämistä ja oppilaan työjärjestystä.